

Ordlista för vatten och avlopp

Många begrepp och ord kan vara svåra att förstå sig på. Vi har samlat ord som används i VA-sammanhang. Har du frågor är du välkommen att kontakta oss.

A B

Aerob

En miljö eller organism sägs vara aerob om syrgas finns tillgänglig eller fordras.

Aktiverat kol

Specialtillverkat kol med stor kontaktyta, avsedd att avlägsna organiska ämnen, för lukt och smakförbättring.

Alkalisering

Dricksvattnet görs alkaliskt (basiskt) före distributionen för att minska korrosionen i ledningssystemet.

Aluminiumsulfat $Al_2(SO_4)_3$

Kemikalie som används för flockuppbyggnad och rening av ytvatten.

Anaerob

Utan tillgång till syre.

Anläggningsavgift

Betalas av fastighetsägarna; ska täcka kommunens kostnader för att ansluta fastigheten till det kommunala ledningsnätet.

Avloppsvatten

Vatten som leds från fastigheter, gator och vägar indelas i spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten.

Avloppsreningsverk

Anläggning för rening av förorenat vatten från hushåll, industri, sjukhus, skolor m.fl.

Avrinningsområde

Det område som via bäckar och små åar avvattnas till ett större vattendrag och därefter till havet.

Brukningsavgift

Betalas av dem som använder kommunens VA-system; har en fast och en rörlig del.

Bräddning

Avloppsvattnet går rakt ut i recipienten utan att först ha behandlats i reningsverket.

D F

Dagvatten

Regn- och smältvatten som rinner av från till exempel hustak, gator, parker och gårdar.

Densitet

Vikt per volymenhet - det vill säga hur mycket 1 m³ av ett ämne väger. Vatten har densiteten 1000 kg/m³.

Dräneringsvatten

Överflödigt vatten ur marken som avleds genom rör.

Filtrering

Ett sätt att sila bort föroreningar; sand är det vanligaste filtermaterialet inom vattenreningstekniken.

Flockar

Snöflingeliknande partiklar som innehåller vattenföroreningar; bildas till exempel vid fällningen i den kemiska reningen.

Fällning

Olöslig förening som bildas av ämnen i vattnet och ämnen som sätts till, så kallad fällningskemikalier.

G H I

Grundvatten

Vatten under markytan

Hårdhet

Hårdhet är ett mått på vattnets kalcium och magnesiumhalt och mäts i tyska grader (dH). $10 \text{ mg/l Ca+Mg} = 1 \text{ dH}$.

Infiltration

Vatten får sakta rinna genom marken, till exempel vid rening genom sand- eller gruslager.

K L

Kalciumvätekarbonat Ca(HCO₃)₂

Genom att blanda kolsyra med kalk erhålles kalciumvätekarbonat som ökar vattnets alkalitet och hårdhet.

Kalk, Kalciumhydroxid Ca(OH)₂

Kalk används i form av kalciumhydroxid för att höja vattnets pH-värde och hårdhet.

Klordioxid ClO₂

Kemikalie som används för att döda bakterier i vattnet och att förbättra vattnets smak.

Kolsyra H₂CO₃

Kolsyra är koldioxid CO₂ löst i vatten.

Korrosion

Frätning på särskilt metallytor, till exempel rost.

Långsamfilter

Finkornigt sandfilter som används i vattenverket för att förbättra lukt och smak samt för att minska mängden organiskt material och bakterier.

N O

Natriumhypoklorit NaClO

Kemikalie som används för klorering (se klordioxid).

Nedstigningsbrunn

Används på dag- och spillvattenledning- ar. Dimension 1000 mm.

Organisk (organiska ämnen)

Hör till den levande naturen. Kolföreningar som innehåller bland annat kol och väte.

Oxidation

Ett ämne förenar sig med syre eller elektroner avges i processen; används till exempel för att avlägsna järn och mangan från grundvatten som skall bli dricksvatten.

P R

PH-värde

Ett mått på vattnets surhetsgrad. PH=7 anger ett neutralt vatten. pH<7 anger ett surt vatten. PH>7 anger ett alkaliskt (basiskt vatten).

Recipient

Vattendrag som tar emot avloppsvatten.

Reservoar

För magasinering och flödesutjämning.

Råvatten

Ytvatten eller grundvatten som används vid framställning av dricksvatten.

Rännstensbrunn

Avvattnar gata

S T U

Sedimentering

Flockar och andra partiklar sjunker till botten och bildar sediment (slam, avlagringar) som kan skrapas bort.

Servisventil

Kommunens avstängningsventil. Stänger och öppnar vattnet till fastigheten. Ligger oftast utanför tomtgräns.

Självfallsledning

Ligger i fall så att vattnet rinner av sig självt till en tryckstegringsstation eller reningsverket.

Slam

Rest efter renat avlopps- eller dricksvatten.

Snabbfilter

Sandfilter som används i vattenverket för att avskilja material som till exempel restflockar från kemisk fällning; grövre sand än i långsamfilter.

Soda, Natriumkarbonat Na₂CO₃

Användes för att höja pH-värdet hos vattnet. Höjer även vätekarbonathalten.

Spillvatten

Förorenat vatten från hushåll, industrier med flera.

Tryckledning

Ligger inte i fall; vattnet måste pumpas framåt.

Tryckstegringsstation

Används för att höja trycket på dricksvattnet till vissa områden.

Utjämningsmagasin

Stora magasin på ledningsnätet där avloppsvattnet kan magasineras tills det finns plats för det i reningsverket.

V Y

VA

Vatten och avlopp.

VA-lagen

Reglerar kommunernas ansvar för vatten och avlopp.

Vattentäkt

Grundvattenmagasin, sjö eller vattendrag där vattenverket hämtar sitt råvatten.

Ytvatten

Vatten i sjöar och vattendrag.